

Motion till riksdagen 2019/20:991

av **Hanna Westerén (S)**

Kvinnors arbetsvillkor

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra villkor och arbetsmiljö i kvinnodominerade yrken och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Att komma tillrätta med arbetsvillkoren i kvinnodominerade yrken är en av vår tids rättvise- och jämställdhetsfrågor på arbetsmarknaden.

Ungefär 200 000 personer, främst kvinnor, arbetar i dag ofrivilligt deltid, och delade turer är en arbetsform som blivit allt vanligare på dagens arbetsmarknad. Främst i kvinnodominerade yrken inom vård och omsorg. Rätten till en sammansatt arbetsdag har således blivit en jämställdhetsfråga.

Både deltidslöshet och delade turer försvårar möjligheterna att förena arbetsliv och familjeliv.

Det är nödvändigt för jämställdheten och för svensk arbetsmarknads funktionssätt att de negativa effekterna av ofrivilligt deltidarbete begränsas. Framförallt måste egen försörjning värnas och snedfördelningen av deltidslösheten mellan könen bekämpas.

De ofrivilliga deltiderna leder till sämre ekonomiska förutsättningar för den enskilde löntagaren – både i lönekuvertet och i pensionsbeskdet. Ofrivillig deltidslöshet cementerar ojämställdheten på svensk arbetsmarknad. Därför är det särskilt viktigt att alla löntagares möjligheter till heltidsarbete främjas.

Under de senaste sju åren har 30 000 fler medarbetare i kommunerna och 12 000 i landstingen börjat arbeta heltid. SKL:s bedömning är att antalet heltidsarbetande i kommuner och landsting ökade med ytterligare 25 000 till slutet av 2016. Detta är dock inte tillräckligt.

I dag borde heltid vara norm inom stat, kommun och landsting. Att heltid är norm är ett viktigt steg för att motverka de skadliga effekterna av deltidslöshet, och är en reform för frihet och jämställdhet som regeringen bör arbeta för.

Under de senaste åren har allt fler inom landsting och kommun börjat arbeta heltid. I flera fall har det inneburit allt fler arbetsdagar med delade turer. Det kan innebära arbetsdagar på upp till 13 timmar med flera obetalda lediga timmar under dagen. Det ses idag ofta som ett måste att delade turer ska ingå i arbetsschemat för att uppnå kostnadseffektivitet.

2013 arbetade drygt 100 000 av Kommunals medlemmar delade turer. Av de som arbetar heltid är det ca 17 % som har delade turer och av de som arbetar deltid har cirka 23 % delade turer. Bara 10 % av de som arbetar delade turer upplever det som positivt. Resterande 90 % säger att det är svårt att använda tiden mellan det delade passet på ett vettigt sätt och 4 av 10 upplever dagligen trötthet och stress.

Det är nödvändigt att komma tillrätta med de negativa effekter som delade turer orsakar. Det handlar främst om att den fysiska och mentala hälsan och det sociala livet för medarbetaren påverkas negativt. I många fall handlar det om att tiden med familjen minskas då de lediga obetalda timmarna under dagen ligger då resten av familjen är på arbetet och i skolan.

I Kommunals rapport Delade turer i välfärdssektorn från 2013 uppgav Kommunals medlemmar att de relativt ofta upplever både trötthet, stress och en känsla av otillräcklighet när de arbetar delade turer.

Delade turer är en arbetsform som i vissa fall är berättigad och passar en del människor alldeles utmärkt. Men när det blir norm inom vissa yrkesgrupper och obligatoriskt på arbetsschemat kan både den mentala och den fysiska hälsan påverkas negativt.

Det saknas idag forskning och kunskap om både kortsiktiga och långsiktiga konsekvenser av delade turer. Men då mycket få arbetstagare upplever arbetsformen som positiv och en stor del av arbetstagarna upplever att delade turer försämrar deras hälsa måste landstingen och kommunerna motverka utvecklingen och låta sina medarbetares hälsa gå före kostnadseffektivitet. Regeringen bör överväga åtgärder för att stävja användningen av delade turer.

Hanna Westerén (S)